



ХОМЕНКО Г. Д.,
кандидат історичних
наук, доцент,
проректор з наукової
роботи і міжнародних
зв'язків

*Дипломатична академія
України
при МЗС України*

**АНДСЬКЕ
СПІВТОВАРИСТВО
НАЦІЙ:
МОДЕРНІЗАЦІЯ В
УМОВАХ
ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

Створення Андської групи (АГ) в 1969 році об'єднало в рамках цієї організації п'ять країн – Болівію, Колумбію, Перу, Чилі та Еквадор (в 1973 р. до пакту приєдналась Венесуела, а в 1976 р. з нього вийшла Чилі). Члени угруповання ставлять за мету створення співтовариства націй, наслідуючи засадам Європейського Союзу і прагнуть досягти найвищого рівня інтеграції. Проте сукупний економічний потенціал об'єднання в умовах прискореної глобалізації його учасники вважають недостатнім для реалізації поставлених завдань. До того ж інтеграція гальмується з причин наявності територіальних суперечок між членами співтовариства, однотипності господарських і експортних структур, нерозвинутості транспортних зв'язків, що обумовлюється особливостями гірського рельєфу субрегіону.

Всі андські країни беруть участь й в інших регіональних і субрегіональних об'єднаннях континенту, а Перу все більш активно підключається до інтеграційних процесів в азіатсько-тихоокеанському регіоні.

З моменту утворення Андська група пройш-

ла складний шлях розвитку, на якому вона зіткнулась із численними проблемами, що були зумовлені як внутрішніми, так і зовнішніми чинниками. В 90-і роки минулого століття, не зважаючи на значний прогрес інтеграції, глибока криза поставила під питання саме існування об'єднання. Однак, членам угруповання вдалося подолати суттєві розбіжності в їхніх підходах до визначення взаємоприйнятної моделі інтегрованості в рамках АГ та розпочати її трансформацію і модернізацію в напрямку створення співтовариства на зразок Європейського Союзу.

Враховуючи існуючі відмінності між членами угруповання і значні розбіжності в їхніх підходах до інтегрування, особливий науковий інтерес викликає проблема знаходження консенсусу на пріоритетних напрямках інтеграції та розробка спільної взаємоузгодженої політики в рамках об'єднання. Найбільш глибоко і різнобічно зазначена проблема досліджується в роботах латиноамериканських, російських і українських вчених, які з критичних позицій оцінюють здобутки країн регіону, характеризують основні етапи інтеграції в АГ, аналізують причини виникнення кризових явищ у стосунках між її членами, прогнозують сценарії подальшого розвитку об'єднання. Цій проблематиці присвячені наукові праці Да Сильва Ельса Кардосо, Мануеля Хосе Карденаса, Мерседеса Араоса, Чана Санчеса, Хуліо Хосе, Хуана Маріо Вакчино, Теласко Пульсара, Ункаса Фернандо, М.А.Ріваса Буреллі, Аллана Вагнера Тісона, А.А.Лавута, Д.А. Виноградова, О.А.Тесленко, В.П.Кириченка, Є.Г.Свинарчука та інших¹.

На думку автора, серцевиною вказаної наукової проблеми є вивчення практичних аспектів взаємодії країн-членів Андської групи на різних етапах розвитку об'єднання, механізмів узгодження їхніх національних інтересів і розробки спільної політики².

Андська група була створена в той момент, коли перше велике інтеграційне об'єднання континенту – Латиноамериканська асоціація вільної торгівлі (ЛАВТ), до якої входили й андські країни, знаходилась в стані застою із-за протиріч між великими і малими країнами, недосконалого і складного механізму прийняття рішень. Основними завданнями інтеграції андських країн були проголошені – індустріалізація, підвищення рівня незалежності від промислових центрів, заміна значної частки торгівлі зі США товарообміном всередині торговельної зони. На відміну від ЛАВТ, де передбачалось створення зони вільної торгівлі, андські країни поставили перед собою мету досягнення більш високого рівня інтеграції за рахунок утворення митного союзу і прискореної лібералізації шляхом автоматичного зниження тарифів у взаємній торгівлі.

Розглянемо взаємодію країн субрегіону в рамках об'єднання на всіх трьох етапах розвитку. Впродовж **першого етапу** (з 1969 року до почат-

ку 80-х років) андські країни намагались здійснити етатистську модель інтеграції з особливим акцентом на розв'язанні проблем розвитку країн-членів АГ. Значного прогресу було досягнуто в сфері лібералізації взаємної торгівлі, координації економічної політики, регулювання діяльності іноземного капіталу, спільного планування промисловості. Важливу роль на цьому етапі відіграв прийнятий у 1970 році закон про режим діяльності іноземного капіталу, який спочатку був покликаний встановити ефективний контроль над діяльністю іноземних компаній, зберегти за національним капіталом ключові галузі економіки. У зазначений період об'єднання успішно пододало кризу, що була пов'язана з виходом Чилі у 1976 році. Вихід Чилі з АГ змусив переглянути спільні програми розвитку, в тому числі, й промислового розвитку, загальмував їх прийняття та реалізацію. Окрім виходу Чилі з угруповання, виникли й інші, більш складні перешкоди на шляху до інтеграції, що були пов'язані з протиріччями з приводу лібералізації взаємної торгівлі, відмінностями в адміністративних і податкових режимах. Розвиток інтеграції стримували й політичні чинники, зокрема неврегульованість прикордонних спорів між Колумбією і Венесуелою, Перу і Еквадором³.

На **другому етапі** свого розвитку з 1982 до 1988 року Андська група переживала глибоку кризу, що також співпала з кризовими явищами в розвитку інтеграції в Латинській Америці та економічним спадом в субрегіоні. Криза змусила латиноамериканські країни змінити модель економічного розвитку і стиль інтеграції, перейти до лібералізації внутрішньої економічної політики й до більшої відкритості до світового ринку. Хоча, в цілому, зміни вплинули на розвиток подій в рамках АГ меншою мірою, аніж на інші угруповання регіону, оскільки для її моделі інтеграції були характерні елементи державного регулювання, спрямованого на заміщення імпорту. У процесі переходу до нової моделі андським країнам довелося відмовитися від багатьох рішень, які розглядались в якості значних досягнень інтеграції, у тому числі й від єдиного режиму регулювання іноземного капіталу і спільних програм промислового розвитку.

У 1989 році розпочався **третій етап** розвитку Андської групи, на якому була розроблена нова програма інтеграції, що передбачала створення в субрегіоні зони вільної торгівлі до 1991 року та утворення митного союзу в 1995 році. Протокол Кіто, який був підписаний ще у квітні 1987 року в столиці Еквадору, а особливо рішення Андської президентської ради 1989 і 1991 років модифікували Картахенський договір, поклавши в основу інтеграції такі принципи, як верховенство ринкових відносин, індустріалізацію за рахунок розширення експорту і залучення капіталу, а в якості головних механізмів – програми лібералізації, єдиний зовнішній тариф і гармонізацію політик членів АГ⁴. Орієнтиром для подальшого

розвитку об'єднання як і раніше залишався Європейський Союз. Загалом, на цьому етапі угруповання пройшло через суттєву трансформацію і модернізацію. До початку 1992 року всі країни, окрім Еквадору, лібералізували торгівлю з партнерами по АГ. Еквадор повільніше ніж інші здійснював перехід до нової моделі й відклав прийняття рішення щодо відміни тарифів у торгівлі з іншими країнами до 1993 року. У 1992 році, коли в основному була створена зона вільної торгівлі андських країн, розпочалося стрімке зростання торгівлі між членами угруповання.

Однак труднощі виникли під час переговорів про введення єдиного зовнішнього митного тарифу та створення митного союзу. Найбільші розбіжності в позиціях сторін з приводу митного тарифу спостерігались між Перу і Болівією, з одного боку, і Колумбією та Венесуелою, з іншого. Перші відстоювали більш низький рівень тарифів на ряд товарів, оскільки намагались здешевити свій імпорт. Разом з тим, Венесуела і Колумбія, що мають більш диверсифіковану економіку, хотіли захистити своїх національних виробників і тому висловлювались на користь більш високих зовнішніх тарифів. Перу і Болівія виступали також проти всяких субсидій експорту, в той час як Венесуела і Колумбія проводили політику заохочення експорту, надаючи йому всіляку державну підтримку.

У грудні 1991 року на нараді президентів країн АГ в Картахені було прийнято рішення про прискорене створення митного союзу впродовж трьох років і введення єдиного зовнішнього митного тарифу з 1 січня 1992 року. Члени об'єднання домовились про те, що тариф не повинен бути вищим 20%, складаючи для різних груп товарів 5, 10 і 15%. На наступних нарадах знову виникли серйозні розбіжності, що змусило Венесуелу і Колумбію ввести окремий тариф для двох країн. В середині 1992 року Еквадор прийняв новий національний митний режим, який в основному відповідав попереднім домовленостям в АГ відносно спільного митного тарифу зі списком виключень на сировинні товари та обладнання. Болівії, як найменш розвинутій країні субрегіону, було дозволено залишити свої національні тарифи⁵.

Таким чином, у середині 1992 року утворився митний союз у складі трьох андських країн і Болівії. По суті, це був перший митний союз у Латинській Америці, хоча і недосконалий, із значними виключеннями з єдиного зовнішнього митного тарифу.

Поглиблення інтеграції андських країн ускладнилось черговою кризою, пов'язаною з подіями в Перу у 1992 році після розпуску парламенту президентом А.Фухіморі. Погіршення відносин між Перу та іншими країнами призвело до того, що перуанський уряд відмінив преференційний режим у торгівлі з членами АГ. Венесуела і Колумбія ввели відповідні заходи проти цієї країни. У подальшому Перу будувала свої торговельні відносини з іншими країнами угруповання на двосторонній

основі, призупинивши членство в АГ. Між Перу та іншими андськими країнами був підписаний ряд двосторонніх договорів про вільну торгівлю. Заходи Фухіморі були продиктовані не тільки політичними причинами, але й економічними труднощами, через які країна почала побоюватися конкуренції іноземних товарів, тим більше, що вважала цю конкуренцію несправедливою внаслідок надання субсидій своєму експорту з боку Венесуели і Колумбії.

У 1989-1992 роках перуанський уряд підтримував пропозиції Ради Картахенського договору відносно єдиного тарифу за невеликими виключеннями. Разом з тим, ця країна висувала вимоги рішучого просування по шляху координації торгової політики, тобто усунення всіх експортних субсидій. Зі свого боку уряд Фухіморі в рамках реалізації жорсткої неоліберальної економічної програми розпочав у вересні 1990 року демонтаж системи заохочення експорту. Інші країни угруповання відмовились наслідувати приклад Перу. За таких умов перуанський уряд, маючи постійне негативне сальдо в торгівлі з іншими андськими країнами, відмовився від підтримки програми лібералізації субрегіональної торгівлі і в червні 1992 року проголосував проти пропозицій Ради Картахенського договору стосовно Єдиного зовнішнього митного тарифу.

Подальші стосунки Перу із сусідами ще більше ускладнились після виникнення еквадоро-перуанського прикордонного конфлікту в січні-лютому 1995 року. Упродовж всього 1995 року Перу не брала участі в діяльності керівних органів АГ, однак її торгівля з країнами регіону продовжувала поступово зростати.

Одночасно, члени АГ декілька разів збирались на наради з обговорення питань про введення єдиного зовнішнього митного тарифу. Нарешті, в листопаді 1994 року розбіжності були розв'язані, і три країни в лютому 1995 року офіційно затвердили угоду. Болівія, користуючись статусом менш розвинутої країни, отримала право застосовувати свої національні тарифи на рівні 5-10%, в той час як у рамках угруповання він становить від 5 до 20%, з середнім показником 14%⁶. Тариф поширюється на 88% узгодженої митної номенклатури. Перу застосовує національний митний тариф, ставки якого коливаються від 15 до 25%, становлячи в середньому 16%⁷.

Найбільш успішно розвивається інтеграція між Колумбією і Венесуелою, взаємний товарообіг між якими становить більше половини торгівлі в рамках угруповання. Після аргентинсько-бразильської – це найуспішніший зразок двосторонньої інтеграції в регіоні. Крім того, в останні роки швидкими темпами зростає торгівля між Колумбією та Еквадором.

Всупереч труднощам реалізації програм лібералізації з кінця 80-х до

кінця 90-х років торгівля виросла більше, ніж в 5 разів і перевищила 5 млрд. доларів.

До середини 90-х років у результаті досить специфічного розвитку інтеграції в АГ накопичилась значна кількість проблем, які потребували невідкладного вирішення. В тому числі, значно загострились і фінансові труднощі діяльності координуючих органів об'єднання, оскільки деякі члени затримували виплату внесків.

Тільки у вересні 1995 року після тривалої перерви головний політичний орган – Комісія Картахенського договору – у складі глав держав зустрілась в місті Кіто (Еквадор). На зустрічі було прийнято рішення про перейменування Андської групи (АГ) в Андське Співтовариство (АС) або ж офіційно в Андське Співтовариство Націй (АСН), перебудову організаційної структури шляхом створення Андської системи інтеграції (АСІ). Реорганізація була здійснена з метою активізації діяльності виконавчих органів угруповання, надання їй більшої ефективності. До складу АСІ ввійшли практично всі вищі керівні органи і структури АГ – Андська президентська Рада у складі глав-держав і Андська Рада міністрів закордонних справ.

В АСІ ввійшли й спеціалізовані органи субрегіональної інтеграції – Андська корпорація розвитку (АКР), Латиноамериканський резервний фонд, консультативні ради з підприємництва, трудової діяльності та угоди в соціальній і культурній областях, а також Андський юридичний трибунал (інакше Андський суд). Головним політичним органом проголошувалась Андська президентська рада, яка діяла ще з 1990 року. В період між її засіданнями скликала Андська рада міністрів закордонних справ і Консультативна рада міністрів економіки та фінансів, центральних банків і відповідальних за економічне планування⁸.

Головним перетворенням в структурі інтеграційних органів була заміна Ради Картахенського договору, основного виконавчого органу, Генеральним секретаріатом, компактним робочим органом, який став підпорядковуватись Андській президентській раді. Керівник Генерального секретаріату – генеральний секретар АС обирається терміном на 3 роки. До функцій Генерального секретаріату входять підготовка рішень головних політичних органів об'єднання, контроль їх виконання, здійснення зв'язків з міжнародними організаціями.

Незважаючи на позитивні результати діяльності угруповання і зусилля по подоланню кризи, значна кількість протиріч між його членами не знайшли свого вирішення, зокрема, Перу не врегулювала свої розбіжності стосовно членства в митному союзі, що знову поставило її на межу виходу з об'єднання. Болівія не змогла отримати особливого режиму виплати своїх членських внесків у зв'язку зі складним фінансовим становищем.

У квітні 1997 року А.Фухіморі заявив про вихід Перу з АС у зв'язку з небажанням інших країн співтовариства демонтувати систему заохочення експорту. Дефіцит Перу в торгівлі з партнерами по АС становив у 1997 році 1 млрд. доларів, а загальний дефіцит зовнішньої торгівлі країни перевищив 2 млрд. доларів. Погіршення стану її зовнішньоторговельного балансу і байдуже ставлення інших країн співтовариства до проблеми координації економічної політики у сфері стимулювання експорту змусило уряд Перу заявити про вихід з АС. Через чотири місяці в серпні 1997 року питання було розв'язано, коли А.Фухіморі заявив про повернення Перу до складу АС⁹. Таким чином, була подолана одна з найскладніших криз у рамках андської інтеграції, що тривала більше 5 років.

Велике значення для перспектив регіональної інтеграції мають взаємовідносини між АС та найбільш потужним і динамічним об'єднанням регіону – МЕРКОСУР.

В умовах наявності двох великих полюсів інтеграції і двох інтеграційних проектів у Західній півкулі вибір АС на користь одного або іншого має суттєве значення для розвитку інтеграційних процесів на континенті. Цей вибір був надзвичайно складним з урахуванням різнопланових інтересів членів угруповання і тиску з боку як НАФТА (США, Канада, Мексика), так і МЕРКОСУР (Аргентина, Бразилія, Уругвай, Парагвай).

Оскільки Колумбія і Еквадор у своїй торгівлі переважно орієнтовані на США, центром тяжіння для них у першу чергу є НАФТА. На початку 90-х років ці країни планували приєднатися до НАФТА одними з перших, зразу ж після вступу до цього об'єднання Чилі. З метою прискорення зближення з НАФТА Венесуела і Колумбія разом з Мексикою створили Групу трьох¹⁰. Еквадор також вів переговори про приєднання до групи трьох, які не принесли результатів¹¹. Утворення в 1994 році Асоціації карибських держав за участю Венесуели і Колумбії також зорієнтувало останніх на зону вільної торгівлі, що почала формуватись навколо НАФТА.

Політика Болівії в цьому питанні суттєво відрізнялась від політики інших членів АС. Ця країна з розташуванням ближче до географічного центру латиноамериканського континенту, економічно більше пов'язана з Бразилією та Аргентиною, ніж з АС. У червні 1996 року Болівія підписала угоду з МЕРКОСУР про асоційоване членство і активно бере участь в інтеграційних програмах цього об'єднання.

Країни АС виявили незадоволення одностороннім приєднанням Болівії до МЕРКОСУР, не зважаючи на те, що переговори про це велись з моменту утворення об'єднання "четвірки" в 1991 році. Ще в серпні 1991 року під час візиту президента Уругваю в Ла-Пас була досягнута політична угода про участь Болівії в МЕРКОСУР на правах "спеціаль-

ної асоціації", що передбачала розширення взаємної торгівлі.

Вступ Болівії до МЕРКОСУР диктувався перш за все економічними міркуваннями. Її торгівля з цим угрупованням у шість разів перевищує товарообіг з АС. Географічно країни МЕРКОСУР також розташовані ближче, ніж андські держави, з яких лише Перу має спільний кордон з нею.

Водночас, Болівія зацікавлена в членстві одночасно і в МЕРКОСУР, і в АС. Хоча основна частина товарообміну Болівії припадає на МЕРКОСУР, у торгівлі з "четвіркою" вона має дефіцит близько 500 млн. доларів, в той час як в торгівлі з АС – позитивне сальдо – близько 200 млн. доларів. Крім того, болівійський експорт до країн АС складається з нетрадиційних товарів – сої, соєвої муки, рафінованих і нерафінованих сортів олії, тоді як до країн МЕРКОСУР Болівія експортує лише нафту і газ¹².

Стосовно Перу, то вона більше тяжіє до МЕРКОСУР, ніж до НАФТА, що пояснюється низьким рівнем конкурентоспроможності перуанських товарів. Крім цього, Перу менше зацікавлена в торгівлі зі США, доля яких в зовнішній торгівлі цієї країни становить близько третини, в той час як більше половини обсягу зовнішньої торгівлі Венесуели і Колумбії припадає на північноамериканський ринок.

Наприкінці 1996 року андські країни приступили до переговорів з МЕРКОСУР про створення Зони вільної торгівлі (ЗВТ) впродовж 10 років. Розширення відносин з цим угрупованням було проголошено в якості одного з основних напрямів діяльності АС після його реформування в 1996 році.

На нараді міністрів Андського Співтовариства в жовтні 1996 року в Лімі (Перу) були відпрацьовані спільні пропозиції країн-членів про основи угоди з МЕРКОСУР. Переговори повинні були вестись по формулі "5+4", тобто на рівні блоків, а не окремо кожної андської країни з четвіркою країн Південного півконусу, як передбачали країни МЕРКОСУР, і як практично це відбувалось у випадку з Болівією.

Переговори між двома об'єднаннями просувались повільно, оскільки запропонована формула їх проведення (на рівні блоків) ускладнювала ситуацію з причини існування в рамках АС неспівпадіння позицій з ряду важливих питань. Головною проблемою був склад списку товарів, який не включався в режим ЗВТ. Це були товари, які кожна країна намагалася захистити від конкуренції з боку іноземних товарів шляхом введення підвищеного імпортного мита. Для цих товарів передбачено більш повільний і поступовий процес лібералізації торгівлі. Розглядався варіант створення двох списків, один – загальний для всіх 5 країн АС, а інший – список виключень, стосовно яких кожна андська країна повинна домовлятися з МЕРКОСУР самостійно.

Представники МЕРКОСУР прагнули до якнайшвидшого підписання угоди з андськими країнами. Бразилія заявляла про можливість підпи-

сання індивідуальних угод із членами АС, не обмежуючи їх права на переговори єдиним блоком. Протириччя між учасниками обох об'єднань укладнювались у зв'язку з тиском на них США, які намагались здійснити свій проект створення Американської зони вільної торгівлі (АЗВТ – українською, ALCA – іспанською або FTAА – англійською).

Підписання після тривалих і складних переговорів у квітні 1998 року в Буенос-Айресі рамкової угоди між МЕРКОСУР і АС продемонструвало зближення їх позицій та заклало основу для створення об'єднаної ЗВТ двох найбільших інтеграційних угруповань Південної Америки. Угода передбачала два етапи формування Зони вільної торгівлі. На першому етапі – з січня 1999 року – вступають в дію фіксовані митні преференції у взаємній торгівлі. Мова йде про митні пільги, які були надані 9 країнами одна одній в різний час (у рамках ЛАВТ і ЛАІ), впорядкованих і приведені до спільного знаменника в результаті переговорів між блоками. На другому етапі – з 2000 року – передбачалось поступове зниження митних тарифів у відповідності з програмою лібералізації торгівлі¹³.

Останнім акордом в інтеграційних прагненнях країн регіону стала зустріч у грудні 2004 року в перуанському місті Куско лідерів 12 країн Південної Америки, на якій була підписана декларація про створення Південноамериканського співтовариства націй (ПСН), основу якого склали два блоки – МЕРКОСУР і Андське Співтовариство. За підсумками зустрічі президент Перу Алехандро Толедо заявив, що в регіоні буде створено єдиний ринок з населенням понад 360 мільйонів осіб, а громадяни нового об'єднання матимуть єдиний паспорт, спільну валюту, парламент і суд. Керівники Аргентини, Болівії, Бразилії, Венесуели, Гайяни, Еквадору, Колумбії, Суринаму, Парагваю, Перу, Чилі, Уругваю висловили сподівання, що згодом ПСН буде спроможним конкурувати з США і Європейським Союзом¹⁴.

На рубежі століть продовжувалась і консолідація всередині Андського співтовариства. У травні 1999 року в колумбійському місті Картахена відбулась 11-а зустріч лідерів країн АС, присвячена 30-річчю підписання Картахенської угоди. У результаті дискусій керівники п'яти країн прийняли рішення про проведення спільної політики і створення у 2005 році спільного ринку на зразок існуючого в рамках ЄС, домовились гармонізувати макроекономічну політику різних країн і скоротити інфляцію. До 2005 року передбачалось створення умов для вільного переміщення громадян, капіталів, послуг¹⁵.

Таким чином, подолавши кризу 80-х років, Андська співдружність була змушена переглянути попередні моделі розвитку, відмовитись від низки прийнятих раніше рішень, включаючи режим регулювання іноземного капіталу, і перейти до лібералізації економічної політики. АС одним з перших у Латинській Америці взяло на озброєння тезу ЕКЛА і

ЛАЕС про "відкритий регіоналізм". Почався процес переходу до більш відкритого ринку, усунення митних бар'єрів, лібералізації режиму інвестицій, макроекономічної стабілізації, відмови від практики протекціонізму. У політичному плані цей процес супроводжувався відновленням демократії у всьому субрегіоні.

Роки політичної боротьби і протекціонізму країн-членів АС на рубежі століть змінились безпрецедентним співробітництвом з метою лібералізації торгівлі. Міркування економічної доцільності відсунули в сторону політичні розбіжності і геополітичну конкуренцію часів "холодної війни". У підсумку здобутки 35-річної співпраці андських країн виявились вагомими, а перспективи подальшої інтеграції їхніх відносно схожих економік достатньо багатообіцяючими.

Висновки:

1. Після створення Зони вільної торгівлі членів Андського Співтовариства, яка почала функціонувати в 1993 році й об'єднала 6650 найменувань товарів, після усунення основних розбіжностей щодо митних тарифів у лютому 1995 році обсяг торгівлі зріс до 5 млрд. доларів наприкінці 90-х років¹⁶. Інтеграція дозволила країнам андського субрегіону пом'якшити наслідки фінансової кризи 1997-1998 років, і хоча їхній експорт в інші країни світу значно скоротився, обсяги торгівлі в межах співтовариства залишались стабільними.

2. Співтовариство має сьогодні відповідні нормативні документи і чітку систему розв'язання суперечностей, остаточною інстанцією якої виступає Андський суд. Це створює клімат довіри і правову безпеку для учасників процесу інтеграції, які користуються єдиними правилами гри.

3. Створений в рамках угруповання спільний ринок має сукупний потенціал, що перевищує 100 мільйонів споживачів. Наприкінці 90-х років сумарний ВВП країн регіону перевищував 270 млрд. доларів, експорт становив 49 млрд., а імпорт 41 млрд. доларів¹⁷. Разом з тим, обсяг торгівлі в межах зони залишається невеликим, більше його половини припадає на товарообіг між Колумбією і Венесуелою, інтеграція між якими розвивається найбільш успішно. З початку нового століття високими темпами розвиваються торговельні відносини між Колумбією і Еквадором.

4. Для андських країн важливою є взаємна торгівля, яка розвивається високими темпами завдяки інтеграційним угодам (впродовж 90-х років вона збільшувалась щорічно на 30%)¹⁸. Хоча за кількісними показниками вона є відносно невеликою, але для її членів має важливе значення, тому що сприяє розвитку перспективного промислового експорту. Доля такого експорту всередині АС значно вища, ніж в експорті андських країн за межами об'єднання.

5. Серед органів та інститутів АС особливе місце сьогодні займає Андська корпорація розвитку – основне кредитно-фінансове утворення

співтовариства. АКР була створена у 1968 році, а з 1970 року почала здійснювати кредитні операції. За більш ніж 30-річний період своєї діяльності АКР надала кредитні ресурси на загальну суму близько 25 млрд. доларів, з яких понад 19 млрд. були надані в руки реальних отримувачів позик¹⁹.

6. Лідери Андських країн неодноразово підтверджували зобов'язання співтовариства щодо зміцнення відносин з іншими торговельно-економічними блоками, перш за все з МЕРКОСУР. Розширення зв'язків з цим найпотужнішим інтеграційним об'єднанням Південної Америки вбачається як попередній етап створення Американської зони вільної торгівлі.

7. Серед пріоритетних напрямів діяльності співтовариства – поглиблення відносин зі Сполученими Штатами Америки і НАФТА. Північно-американський сусід є головним торговельним партнером андських країн, на його долю припадає 43% експорту, а 34% імпортованих АС товарів вироблено в США²⁰. Експорт з регіону представляє собою в основному продукцію гірничодобувної і нафтової промисловості, сільського господарства, а імпорт становить перш за все готові товари.

8. Основним імпульсом на шляху створення спільного ринку виступає колективна зовнішня політика АС. Її метою є захист цілісності регіону, спільні цінності, права і інтереси країн-учасниць. Головним спрямуванням зовнішньої політики членів АС є зміцнення миру і регіональної безпеки, посилення переговорних можливостей субрегіону. Процес консолідації стимулює також наявність спільних задач, традицій інтеграції, конкретних проектів у сфері економіки, освіти, науково-технічного розвитку і культури. В регіоні існують і складні проблеми, наприклад, боротьба з наркобізнесом, яку можна вирішити лише спільно, оскільки наркобізнес у цьому регіоні є добре інтегрованим. В Перу коку вирощують на площі 100-300 тис. га, в Болівії – 50-70 тис. га, в Колумбії – 40 тис. га. Колумбія постачає близько 70% всього кокаїну, що споживається у світі; 60% кокаїну, що споживається в США, надходить з так званого амазонського "білого трикутника" – району, де сходяться кордони Колумбії, Перу і Болівії²¹.

9. Країни Андської співдружності виступають з єдиних позицій по відношенню до інших держав і регіональних блоків. Андські країни вже мають досвід розробки та реалізації спільної зовнішньої політики стосовно центральноамериканського конфлікту 80-х років. Саме з їхньої ініціативи була розроблена ідея "латиноамериканського рішення" проблеми Нікарагуа.

10. Основними глобальними цілями співтовариства на найближчу перспективу, окрім досягнення політичної єдності, стануть також зміцнення економічної, виробничої кооперації, створення єдиного на-

укового, освітнього і культурного поля. Стратегія політичної єдності повинна бути спрямована на зміцнення регіональної демократії. При цьому особлива роль відводиться Андському парламенту – консолідуючому демократичному інституту, перед яким стоїть завдання гармонізації національного законодавства на демократичних засадах.

11. В нових умовах прискореної глобалізації та стрімкої інтеграції процес формування великих економічних блоків у західній півкулі ставить під сумнів доцільність існування АС. Можливість поглинання цього та інших невеликих об'єднань більш потужними угрупованнями (наприклад, МЕРКОСУР чи НАФТА) здається досить реальною. Разом з тим, реальною є і можливість виживання АС, хоча при зниженні його значення для регіональної інтеграції в середньостроковій і довгостроковій перспективі. У найближчому майбутньому в умовах жорсткої конкуренції між двома полюсами в Західній півкулі роль АС може навіть посилитись. Ця обставина пояснюється тим, що в співтоваристві створено розгалужену систему органів інтеграції, які мають свою логіку виживання та розвитку, а відтак і певний запас міцності, що допоможе йому зайняти свою нішу в майбутньому інтеграційному об'єднанні Західної півкулі.

ПОСИЛАННЯ

- ¹ Кардосо Да Сильва Эльса. Ставка на интеграцию // Латинская Америка. – 1997. – №1; Бурелли Ривас М.А. "Цель – развивать сотрудничество" // Латинская Америка. – 1997. – №1; Cardenas Manuel Jose. Comunidad Andina/ Portafolio. – 2000. – 3 de marzo; Fernandez, Uncas. Mercosur y los paises andinos daran inicio a una zona de libre comercio en 2002/Gazeta Mercantil Latinoamericana. – 2001. – 12 al 18 marzo; Chan Sanchez, Julio Jose. Aspectos politicos de la integracion del Grupo Andino, 1989-1996 // Comercio Exterior. – 1997. – Vol 47, №5; Vacchino Juan Mario, Pulgar Telasco. Articulacion de acuerdos de integracion y la Comunidad Latinoamericana de Naciones//Capitulos. – 1998. – №53; Araoz Mercedes. Integracion y competitividad en un mundo globalizado: el caso de la Comunidad Andina // Capitulos. – 1997. – №49; Wagner Tizon, Allan. La Comunidad Andina ante el Nuevo milenio/ La Republica. – 1999. – 23 de mayo; Лавут А.А. Андская группа: от застоя к модернизации? // Латинская Америка. – 1997. – №3; Виноградов Д.А. Тенденции тихоокеанской политики южноамериканских государств//Латинская Америка. – 1995. – №8; Давыдов В.М. Региональные системы сотрудничества в многополюсном мире // Латинская Америка. – 1998. – №8; Кириченко В.П. Роль держави і влади в політичній стабільності в перехідний період (досвід країн Латинської Америки) // Право України. – 1996. – №7; Тесленко О.А. Основные направления развития Андской корпорации развития // Латинская Америка. –

2001. – №12; Свиначук Є.Г. Політичні та економічні чинники інтеграційних процесів у Латинській Америці в 60-80-х роках // Політика і час. – 1997. – №3.
- ² Див. також: Хоменко Г.Д. Андська група // Українська дипломатична енциклопедія. – К.: Знання України, 2004. – Т.1. – С.63.
 - ³ Див. дет: Rojas Aravena Francisco. America Latina: alternativas y mecanismos de prevencion en situaciones vinculadas a la soberania territorial // Paz y seguridad en las Americas. – 1997. – №14. – P.4-18.
 - ⁴ Chan Sanchez, Julio Jose. Aspectos politicos de la integracion del Grupo Andino, 1989-1996 // Comercio Exterior. – 1997. – Vol 47, №5. – P.378-385.
 - ⁵ CEPAL. Desemvolvimiento de los procesos de integracion en America Latina y el Caribe. – Santiago de Chile, 1995. – P. 10.
 - ⁶ Лавут А.А. Андская группа: от застоя к модернизации? // Латинская Америка. – 1997. – №3. – С. 11-17.
 - ⁷ CEPAL. Desemvolvimiento de los procesos de integracion en America Latina y el Caribe. – Santiago de Chile, 1995. – P. 57.
 - ⁸ Perfil del Grupo Andino // Boletin sobre Integracion de America Latina y el Caribe. – 1997. – №3. – Abril. – P.7.
 - ⁹ Peru decidio continuar en la Comunidad Andina // El Universal. – 1997. – 26 de junio. – P.5.
 - ¹⁰ Див. дет.: Grupo de los Tres disena estrategia de fortalecimiento // Boletin sobre Integracion de America Latina y el Caribe. – Agosto. – 1997. – №7. – P. 9-11.
 - ¹¹ Див. дет.: Семенов В.Л. Группа трех: проблемы и перспективы // Латинская Америка. – 1997. – №2. – С. 48-51.
 - ¹² Див. дет: Los rostros del Mercosur. El dificil camino de lo commercial a lo societal. – Montevideo: CLASCO, 2000.
 - ¹³ Brasil y paises andinos abren nueva dinamica en las negociaciones CAN-MERCOSUR // Boletin sobre Integracion de America Latina y el Caribe. – 1999. – №21, marzo. – P.6.
 - ¹⁴ [Http://www.comunidadandina.org/ingles/documents.htm](http://www.comunidadandina.org/ingles/documents.htm). – Вхідження 03.10.2004.
 - ¹⁵ XI Consejo Presidencial Andino // Integracion y Desarrollo. – 1999. – №5. – P. 6-20.
 - ¹⁶ Див: <http://www.comunidadandina.org/ingles/statis.htm>. – Вхідження 03.10.2004.
 - ¹⁷ Тесленко О.А. Основные направления развития Андской корпорации развития // Латинская Америка. – 2001. – №12. – С. 63.
 - ¹⁸ Див: <http://www.comunidadandina.org/ingles/statis.htm>. – Вхідження 03.10.2004.
 - ¹⁹ Цит. за: Тесленко О.А. Основные направления развития Андской корпорации развития // Латинская Америка. – 2001. – №12. – С.66.
 - ²⁰ Araoz Mercedes. Integracion y competitividad en un mundo globalizado: el caso de la Comunidad Andina // Capitulo. – 1997. – №49. – P.88.
 - ²¹ Хачатуров К.А. Универсальные вызовы на пороге тысячелетия // Латинская Америка. – 1998. – №10. – С.6-7.

Надійшла до редакції 16.10.2004